

Wewnątrzszkolny Program Doradztwa Zawodowego
w Publicznym Liceum Ogólnokształcącym Zespołu
Szkół Urszulańskich w Rybniku
na rok szkolny 2018-2019

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Cele Wewnętrzzkolnego Programu Doradztwa Zawodowego.
3. Rola doradcy zawodowego
4. Realizacja Wewnętrzzkolnego Programu Doradztwa Zawodowego
5. Harmonogram działań skierowanych do uczniów klas 1-3 LO
6. Korzyści wynikające z realizacji Wewnętrzzkolnego Programu Doradztwa Zawodowego

1. Wprowadzenie.

Wewnątrzszkolny Program Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. WPDZ stanowi jeden z podstawowych dokumentów wychowawczych szkoły i jest włączony do statutu szkoły.

Założenia i cele WPDZ Wewnątrzszkolny Program Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny, aktywność własna jednostki;
- liceum odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowej ucznia,
- pomocy i wsparcia udzielają specjaliści i nauczyciele;
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka;
- działania w ramach WPDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane według harmonogramu pracy szkoły;

WSDZ ma charakter planowych działań ogółu nauczycieli i koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego we współpracy z zespołem ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dzięki czemu wszelkie działania szkoły mają spójny charakter.

2. Cele Wewnątrzszkolnego Programu Doradztwa Zawodowego

Głównym celem WPDZ jest przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia. Jest jednym z najważniejszych celów wychowawczych szkoły.

Cel główny: kształcenie u uczniów konkretnych umiejętności i dyspozycji, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.

Cele szczegółowe

Uczniowie:

- poznają własne predyspozycje zawodowe, zainteresowania, uzdolnienia, umiejętności;
- rozwijają umiejętności pracy zespołowej, przełamywania barier środowiskowych oraz kształtowania właściwych relacji społecznych;
- potrafią określić swoje mocne strony, są świadomi swoich ograniczeń;
- są zmotywowani do podjęcia wysiłku przy podejmowaniu decyzji w zaplanowaniu swojej przyszłości zawodowej;
- znają czynniki trafnego wyboru zawodu;
- mają informacje o zawodach i sytuacji na rynku pracy;
- znają system kształcenia oraz ofertę edukacyjną szkół ponadlicealnych;
- znają warunki i harmonogram rekrutacji do szkół ponadlicealnych;
- wybierają zawód i szkołę po dokonaniu analizy własnych możliwości psychofizycznych z wymaganiami szkoły i zawodu;
- znają przeciwwskazania zdrowotne do wyboru zawodu;
- znają źródła informacji edukacyjnej i zawodowej.

Rodzice:

- są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców”;
- znają czynniki wyboru szkoły i zawodu,
- wspomagają młodzież w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- znają aktualną i pełną ofertę edukacyjną na różnych jego poziomach;
- wiedzą, gdzie szukać pomocy dla dzieci z problemami: zdrowotnymi, emocjonalnymi, decyzyjnymi, intelektualnymi, rodzinnymi itp.;
- włączają się do działań informacyjnych szkoły (np. jako przedstawiciele różnych zawodów).

Nauczyciele:

- potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów;
- rozwijają talenty, zainteresowania, zdolności, predyspozycje;
- wspierają uczniów w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- realizują działania z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika;
- wspierają rodziców w procesie doradczym,
- udzielają informacji lub kierują do specjalistów;
- angażują przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w działania doradcze szkoły.

3. Rola doradcy zawodowego

Potrzeba realizacji zadań ujętych w WPDZ uzasadnia konieczność korzystania z pomocy doradcy zawodowego, który podlega bezpośrednio dyrektorowi szkoły.

Cele i działania szkolnego doradcy zawodowego:

1. Przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia.
2. Przygotowanie ucznia do radzenia sobie w sytuacjach trudnych, np.: bezrobocie, adaptacja do nowych warunków i mobilności zawodowej.
3. Przygotowanie ucznia do roli pracownika.
4. Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.
5. Pomoc nauczycielom w realizacji działań doradczych.

Zadania szkolnego doradcy zawodowego:

- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie poszczególnych uczniów, rodziców na informacje edukacyjne i zawodowe;
- pomaga uczniom w określeniu ich zainteresowań, uzdolnień oraz innych cech istotnych przy podejmowaniu decyzji edukacyjnych i planowaniu kariery zawodowej;
- udziela uczniom indywidualnych porad zawodowych;
- pomaga w określaniu możliwości zawodowych uczniów mających określone ograniczenia psychofizyczne i wskazuje odpowiednie dla nich rodzaj zatrudnienia;
- udziela im informacji o przeciwwskazaniach zdrowotnych do wykonywania zawodu;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- prowadzi zajęcia klasowe przygotowujące uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej;
- prowadzi zajęcia grupowe (warsztaty) umożliwiające nabycie przez uczniów odpowiednich umiejętności poszukiwania, uzyskiwania i utrzymania pracy;
- współpracuje z innymi nauczycielami (radą pedagogiczną) w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie orientacji zawodowej;

- współpracuje z rodzicami, udziela informacji na temat aktualnej oferty edukacyjnej szkół ponadlicealnych, informuje o zawodach oraz o aktualnej sytuacji na rynku pracy;
- opracowuje i aktualizuje informacje o zawodach, drogach uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz potrzebach rynku pracy;
- upowszechnia wiedzę na temat planowania kariery zawodowej, możliwości pozyskiwania informacji o zawodach, uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych, sytuacji na rynku pracy lokalnym, krajowym i w UE;
- prowadzi odpowiednią dokumentację udzielanych porad, sporządza sprawozdania z prowadzonej działalności;
- kieruje w sprawach trudnych do specjalistów w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, lekarza medycyny pracy.

4. Realizacja Wewnętrznej Programu Doradztwa Zawodowego

Treści z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w ciągu roku szkolnego zgodnie z harmonogramem działań WPDZ: na lekcjach wychowawczych, przedmiotowych, zajęciach pozalekcyjnych oraz poza szkołą itp.

Odpowiedzialnymi za realizację WPDZ są dyrektor szkoły, doradca zawodowy, pedagog, psycholog szkolny, nauczyciele, wychowawcy, pielęgniarka szkolna i inne osoby wspomagające działania doradcze szkoły.

Wspólne planowanie działań systemowych przez specjalistów i nauczycieli pozwala podzielić się poszczególnymi zadaniami adekwatnie do posiadanej przez nich wiedzy, doświadczeń, kompetencji w obszarze przedsiębiorczości, wychowania, doradztwa i orientacji zawodowej.

Szkoła współpracuje z instytucjami zewnętrznymi zajmującymi się kształtowaniem kariery zawodowej.

Realizacja głównego celu WPDZ w klasach 1-3 liceum ZSU zobowiązuje całą społeczność szkolną, specjalistów, wychowawców, nauczycieli, uczniów, rodziców i instytucje zewnętrzne do systematycznych oddziaływań wychowawczo-doradczych, których efektem jest przygotowanie młodzieży do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych. Zakres działań osób zaangażowanych w proces doradczy wynika z ich kompetencji, profilu wykształcenia i podstawy programowej z poszczególnych przedmiotów.

Psycholog, doradca zawodowy i pedagog szkolny wdrażają uczniów do pogłębiania wiedzy i umiejętności z zakresu kompetencji społecznych, autoprezentacji, metod radzenia sobie w sytuacjach trudnych, stresogennych itp.

Wychowawcy na godzinach wychowawczych – poświęconych realizacji tematyki zawodoznawczej – pogłębiają kompetencje interpersonalne uczniów, prowadzą ćwiczenia integrujące grupę, rozwijające samowiedzę itp.; organizują spotkania z przedstawicielami różnych zawodów z udziałem rodziców; uczestniczą w wycieczkach zawodoznawczych; wspierają uczniów w procesie decyzyjnym; kierują do specjalistów; pełnią funkcję wspierająco-informacyjną dla rodziców.

Doradca zawodowy udziela pomocy w zakresie diagnozy zainteresowań i predyspozycji psychofizycznych ucznia oraz ukierunkowania wyboru kierunku kształcenia. Uczniowie z trudnościami decyzyjnymi mogą zgłosić się do doradcy zawodowego na indywidualną poradę – konsultację w formie: rozmowy i wywiadu doradczego; diagnozy predyspozycji zawodowych – testy; udzielenia pomocy w podjęciu decyzji edukacyjnej; wsparcia w podnoszeniu samooceny i radzeniu sobie w sytuacjach utrudniających optymalny rozwój; udzielenia informacji adekwatnych do potrzeb

ucznia; pomocy w prawidłowym przygotowaniu dokumentów w czasie procesu rekrutacyjnego do szkół ponadlicealnych.

4.1. Poradnictwo indywidualne i grupowe.

Podstawowym zadaniem poradnictwa indywidualnego jest udzielanie pomocy w zakresie diagnozy zainteresowań i predyspozycji psychofizycznych ucznia oraz ukierunkowania wyboru kierunku kształcenia.

Grupowe formy poradnictwa zawodowego odbywają się w ramach lekcji wychowawczych, dodatkowych zajęć z pedagogiem, psychologiem, doradcą zawodowym, warsztatów, lekcji przedmiotowych, kół zainteresowań, wycieczek. W trakcie doświadczeń grupowych uczeń może dokonać właściwej oceny swoich umiejętności i zdolności.

Uczniowie – dzięki pomocy nauczycieli, specjalistów mają możliwość praktycznego zastosowania zdobytych umiejętności i wiedzy oraz uświadamiają sobie znaczenie poszczególnych przedmiotów w kształtowaniu kariery zawodowej. Zajęcia grupowe pozwalają młodzieży przełamywać osobiste bariery związane z funkcjonowaniem społecznym.

4.2. Metody w poradnictwie grupowym stosowane w pracy doradczej:

aktywizujące problemowe – burza mózgu, dyskusja, zapisowe – drzewko decyzyjne, mapy myśli, dramy – inscenizacje i odgrywanie ról, testowe (kwestionariusze, ankiety, testy), audiowizualne – filmy edukacyjne, zasoby internetu i prezentacje multimedialne, treningi umiejętności społecznych, miniwykłady, pogadanki, testy zawodoznawcze.

4.3. Formy pracy doradczej adresowane do uczniów:

- badanie (diagnoza) zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole (np. wywiad, kwestionariusz ankiety);
- zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych;
- warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, rozwijające umiejętności autoprezentacji i rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcami, radzenie sobie ze stresem;
- zajęcia uczące umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny) oraz przygotowania do tego, jak zostać przedsiębiorcą;
- udostępnianie informacji o zawodach, o szkołach ponadlicealnych i wyższych, rynku pracy (lokalnym, krajowym, w UE), o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, obowiązującym prawie pracy;
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów;
- organizowanie dni otwartych;
- działanie uczniowskiego wolontariatu;
- udzielanie indywidualnych porad uczniom w podjęciu decyzji edukacyjnej i zawodowej, mających problemy zdrowotne lub osobiste,
- udzielanie porad uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Formy działań adresowane do rodziców uczniów.

Działania doradcze na rzecz rodziców obejmują w szczególności: przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa na różnych jego poziomach, prezentację założeń pracy informacyjno - doradczej szkoły na rzecz uczniów, szkolenia służące pogłębianiu wiedzy rodziców dotyczącej wspomagania procesu decyzyjnego dzieci. Rodzice uczniów mających problemy zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, rodzinne mogą korzystać z indywidualnej pomocy specjalisty.

Formy: prezentacja założeń pracy informacyjno-doradczej szkoły na rzecz uczniów; indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy wykazują problemy zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelek-

tualne, rodzinne itp.; wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowej przez dzieci; włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły; udostępnianie informacji edukacyjnych

Formy działań adresowane do nauczycieli.

Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania Wewnątrzszkolnego Programu Doradztwa Zawodowego zgodnie ze statutem szkoły; określenie priorytetów dotyczących gromadzenia informacji i prowadzenia poradnictwa zawodowego w szkole; identyfikacja potrzeb i dostosowanie oferty edukacyjnej placówki do zmian zachodzących na rynku pracy.

Inne formy pracy w ramach orientacji zawodowej prowadzonej w szkole to organizowanie wycieczek, uaktualnianie informacji na stronie internetowej, korzystanie z programów multimedialnych

5. Harmonogram działań skierowanych do uczniów klas 1-3 LO

lp.	Treści programowe	klasa, osoby odpowiedzialne	termin realizacji
1. Poznawanie własnych zasobów			
1.1	Uczeń sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”).	pedagog, psycholog szkolny	Cały rok szkolny wg potrzeb, poradnictwo indywidualne / grupowe
1.2	Uczeń określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego.	wychowawcy klas	
1.3	Uczeń określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych.		psycholog, doradca zawodowy
1.4	Uczeń rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej.	nauczyciel bibliotekarz	wg programu zajęć z psychologii dla klas 1ab
1.5	Uczeń analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej.		w bieżącej pracy
1.6	Uczeń określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.		
2. Świat zawodów i rynek pracy			
2.1	Uczeń analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych.	pedagog, psycholog szkolny	Cały rok szkolny wg potrzeb poradnictwo indywidualne / grupowe
2.2	Uczeń analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych.	wychowawcy klas	
2.3	Uczeń porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika.	psycholog, doradca zawodowy	wg programu zajęć z psychologii dla klas 1ab
2.4	Uczeń konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy.	nauczyciele przedmiotów, opiekun samorządu	podstawy przedsiębiorczości, targi pracy itp.
2.5	Uczeń określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej.		
2.6	Uczeń sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców.	nauczyciel bibliotekarz	w bieżącej pracy
2.7	Uczeń przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej.		
2.8	Uczeń charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej.		
2.9	Uczeń charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.		

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie			
3.1	Uczeń korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego.	pedagog, psycholog szkolny	Cały rok szkolny wg potrzeb poradnictwo indywidualne / grupowe
3.2	Uczeń określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym.	wychowawcy klas	lekcje wych.
3.3	Uczeń analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji.	psycholog, doradca zawodowy	wg programu zajęć z psychologii dla klas 1ab
3.4	Uczeń wskazuje możliwości kontynuowania nauki.	nauczyciele przedmiotów, opiekun samorządu	podstawy przedsiębiorczości, targi pracy itp.
		nauczyciel bibliotekarz	w bieżącej pracy
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych			
4.1	Uczeń ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej.	pedagog, psycholog szkolny	Cały rok szkolny wg potrzeb poradnictwo indywidualne / grupowe
4.2	Uczeń sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji.	wychowawcy klas	lekcje wych.
4.3	Uczeń dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.	psycholog, doradca zawodowy	wg programu zajęć z psychologii dla klas 1ab
		nauczyciele przedmiotów, opiekun samorządu	podstawy przedsiębiorczości, targi pracy itp.
		nauczyciel bibliotekarz	w bieżącej pracy

6. Korzyści wynikające z realizacji WPDZ

Dla indywidualnych odbiorców: dostęp do informacji zawodowej dla uczniów, nauczycieli i rodziców; poszerzanie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów; ułatwienie wejścia na rynek pracy; wzrost mobilności zawodowej absolwentów; wyrównywanie szans na rynku pracy; podkreślenie elastyczności i możliwości modyfikacji zaplanowanej kariery.

Dla szkoły: realizacja zobowiązań ujętych w ustawie o systemie oświaty dotyczących *przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia*

Dla pracodawcy: zwiększenie szansy znalezienia odpowiednio przygotowanych kandydatów świadomych oczekiwań rynku pracy; nawiązanie dialogu między szkołami, pracodawcami a władzami samorządowymi w celu dostosowania kierunku kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Opracowanie:

Justyna Kokot - psycholog, doradca zawodowy

Justyna Langer – doradca zawodowy

Katarzyna Zawadzka – pedagog szkolny

Monika Kawecka – pedagog szkolny

Hanna Mizia – pedagog szkolny

s. Benedykta Łaznowska – pedagog szkolny